

ОПТИМІЗАЦІЯ СТРАХОВОГО ПОРТФЕЛЮ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ФІНАНСОВИХ ВИКЛИКІВ

О. В. ПОНОМАРЕНКО, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

О. Р. ЯСІНСЬКИЙ, здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти (доктор філософії)

Уманський національний університет садівництва

Стаття присвячена дослідженню процесу формування страхового портфеля в умовах сучасного фінансового середовища, що характеризується високим рівнем невизначеності та ризику. Акцент зроблено на значенні ухвалення стратегічних рішень щодо структури страхового портфеля для забезпечення фінансової безпеки приватних осіб та організацій. Проаналізовано ключові аспекти, чинники впливу та інноваційні тенденції, які визначають сучасний підхід до управління страховими портфелями. В межах дослідження узагальнено стратегії та методи оптимізації, що сприяють підвищенню ефективності та стійкості страхових операцій. Зокрема, підкреслено важливість ретельного управління ризиками, стратегічного розподілу продуктів та використання технологій для прийняття обґрунтованих рішень. Висновки дослідження наголошують на необхідності глибокого розуміння факторів ризику, оцінки показників ефективності та інтеграції технологічних рішень для побудови сильних та стійких страхових портфелів.

Ключові слова: *страховий портфель, оптимізація, ризик, диверсифікація, інновації, андеррайтинг, перестраховання, виклики.*

Постановка проблеми. У контексті сучасних економічних та соціальних викликів, зокрема, активних військових дій на території України, виникає необхідність перегляду та оптимізації страхових портфелів з урахуванням нових ризиків та змін у структурі попиту на страхові послуги. Військові дії спричиняють зростання рівня невизначеності, зокрема щодо фізичних збитків, ризиків для життя, здоров'я та майна, а також нестабільності у фінансовій системі країни. Перед страховиками постає питання адаптації своїх портфелів до нових умов для забезпечення фінансової стійкості та задоволення потреб клієнтів у надійному захисті від ризиків. Основним завданням є знаходження балансу між диверсифікацією портфеля, мінімізацією ризиків та підтримкою платоспроможності страховика в умовах фінансових викликів та трансформаційних процесів.

Аналіз останніх досліджень. Аналізу різних наукових підходів до визначення сутності «страховий портфель», розгляду особливостей формування і управління ним з огляду на специфічні характеристики страхових компаній

присвячені роботи низки вітчизняних науковців, таких як Н. Ткаченко, О. Водолазська [1], О. Курдаєва [2], А. Баранов [3,4], А. Дрібноход [5], В. Комадовська [6], О. Журавка [7], А. Бойко [8], А. Супрун [9]. Науковці вказують на відмінності у трактуванні поняття з кількісної, якісної та функціональної точок зору, що сприяє кращому розумінню його багатовимірної сутності, де обговорюється зв'язок андеррайтингової політики з типами страхових портфелів та уточнені класифікаційні ознаки. Незважаючи на значущість попередніх наукових здобутків у сфері управління страховими портфелями, залишаються актуальними численні аспекти, які потребують подальшого вдосконалення та розробки нових підходів.

Сучасні виклики, зокрема нестабільність економічних умов, зростання непередбачуваних ризиків та вплив геополітичних криз, вимагають інтегрованих рішень для підвищення фінансової стійкості страхових компаній. Існує нагальна потреба у створенні більш комплексних підходів до формування, класифікації та адаптації страхових портфелів до кризових умов. Необхідно вдосконалити андеррайтингові стратегії, які будуть забезпечувати баланс між ризиковістю портфеля та його прибутковістю, а також визначити можливості інноваційних фінансових інструментів, що можуть покращити управління ризиками. Вирішення цих питань є необхідним для розроблення універсальних методів, здатних забезпечити стійкість та ефективність страхових портфелів у довгостроковій перспективі.

Методика досліджень. У дослідженні використано комплексний підхід, що включає системний аналіз літератури, загальнотеоретичний метод узагальнення та структурний аналіз. Огляд праць науковців і практиків дозволив виявити ключові підходи до управління ризиками та оптимізації портфелів та дослідити успішні й проблемні аспекти. Загальнотеоретичний метод і структурний аналіз забезпечили узагальнення й класифікацію даних, що дозволило сформулювати ефективні стратегії управління страховими портфелями в умовах нестабільності.

Мета статті – дослідження інноваційних стратегій оптимізації, адаптованих до поточного фінансового ландшафту, зосереджуючись на необхідності вдосконалення методологій оцінки ризиків, які враховують дедалі складніший спектр ризиків.

Результати досліджень. Формування страхового портфеля – це процес, за допомогою якого фізичні та юридичні особи оцінюють свої потреби у страхуванні та обирають відповідні варіанти страхування. Цей складний процес включає оцінку різних страхових продуктів, збалансування ризиків та управління різними факторами, що впливають на вибір страхових полісів. Попередні наукові дослідження демонструють, що ефективне управління страховим портфелем потребує комплексного підходу, який враховує кількісні й якісні параметри, ризиковість, тривалість договорів, галузеву специфіку та інші фактори. Збалансований портфель, сформований на основі глибокого аналізу та підкріплений ефективною андеррайтинговою політикою, є запорукою фінансової стійкості та надійності страхової компанії в умовах сучасного ринку [1–4].

Ключем до ефективного формування страхового портфеля є перегляд власного унікального профілю ризиків та фінансової ситуації, яке сприяє у визначенні виду страхового продукту відповідно до конкретної ситуації. Крім того, система прийняття рішень включає аналіз потенційних ризиків, пов'язаних з кожним видом страхування, який вимагає ретельної оцінки ключових аспектів, таких як ринкові тенденції, регуляторні зміни та індивідуальна толерантність до ризику з метою їх відповідності довгостроковим фінансовим цілям [6]. Зрештою, обґрунтоване прийняття рішень щодо портфеля має вирішальне значення для оптимізації страхового покриття, мінімізації витрат і надання фізичним та юридичним особам стратегічної переваги у захисті від непередбачуваних ризиків [7]. На основі проведених досліджень, можна визначити страховий портфель як комплексну сукупність страхових продуктів, сформовану для ефективного управління ризиками та забезпечення захисту від непередбачуваних подій, основу якого становлять видові особливості страхових продуктів та методи ризик-менеджменту, що в комплексі забезпечують всебічний захист та підтримку фінансової стійкості.

Процес коригування структури страхових продуктів і методів управління ризиками для досягнення максимальної ефективності, збалансованості та стійкості в умовах мінливого економічного середовища – це оптимізація страхового портфеля, що передбачає врахування фінансових, ринкових та регуляторних факторів, які впливають на збитковість, рентабельність та платоспроможність страховика (табл. 1).

Основні умови, такі як економічні виклики, зміни у регуляторних вимогах, трансформації ринку та конкурентного середовища, зміни у структурі портфеля та коливання макроекономічних показників впливають на стратегії управління ризиками, зокрема на вибір страхових продуктів, вимоги до резервування та методи управління активами.

Аналіз портфелів страховиків зі страхування життя за період 2020–2022 р., проведений Національним банком України, відображає основні тенденції та зміни на ринку страхування життя. Пандемічні, економічні виклики, повномасштабне вторгнення вплинули на динаміку укладання нових договорів та обсяги страхових премій, що зумовило зниження темпів приросту нових полісів і фокусування компаній на підтримці чинних страхових портфелів [10]. Звіт показує, що серед ключових викликів для страховиків у цей період стали: зменшення обсягів нового бізнесу, старіння страхових портфелів, концентрація каналів збуту та модифікація акценту на ризики *no-life* що вказує на потребу у вдосконаленні стратегій управління портфелями та необхідність розвитку інноваційних каналів збуту, щоб адаптувати ринок страхування життя до сучасних викликів і підвищити його фінансову стійкість.

Національним банком України також було проведено узагальнення роботи страхового ринку, де окреслено основні тенденції його розвитку в умовах військової агресії. За їхніми даними, на страховому ринку функціонують 140 страховиків, з яких 12 займаються страхуванням життя.

Табл. 1. Ключові умови оптимізації страхового портфеля в контексті сучасних економічних викликів

Умови оптимізації	Опис	Результат
Економічні	економічні коливання, інфляція, ринкова волатильність, кризи, що впливають на платоспроможність клієнтів і структуру ризиків;	зниження платоспроможності споживачів, зменшення попиту на дорогі страхові продукти.
Регулятивні	зміни в законодавстві, які вимагають перегляду нормативів платоспроможності, резервів або інших регуляторних показників;	імплементация нових вимог щодо резервування, що збільшує мінімальні обсяги резервів для страхових компаній.
Трансформаційні	поява нових страхових продуктів, зміни в попиті на страхові послуги, посилення конкуренції, що вимагають перегляду портфеля;	зростання попиту на страхування здоров'я через пандемію, військові ризики сприяють розробці нових страхових продуктів у цьому сегменті.
Структурні	старіння портфеля, зміна попиту на продукти, потреба у диверсифікації за типами ризиків та клієнтськими сегментами;	зменшення обсягу нових договорів призводить до старіння портфеля, що збільшує ризик збитковості.
Макроекономічні	коливання валютних курсів, процентних ставок, інфляція, що впливають на дохідність та ліквідність активів портфеля;	інфляція призводить до підвищення вартості страхових виплат, зменшуючи рентабельність страхового бізнесу.

*Примітка: * розроблено автором на основі джерел [6–9].*

Внаслідок війни ринок покинули 5 страховиків з сегменту non-life, що свідчить про вплив воєнних дій на діяльність страхових компаній. Фінансові показники страховиків залишилися на стабільному рівні, скорочення спостерігалось в сегментах non-life (на 29 %) та страхування життя (на 15 %). Обсяги виплат у сегменті non-life знизилися на 32 %, проте рівень виплат залишився на рівні 34 %, що вказує на стабільність у виконанні зобов'язань. Міжнародні страховики значно збільшили свої вимоги до перестраховиків, що позитивно вплинуло на прибутковість ринку [11]. Національний банк України продовжує моніторинг діяльності страховиків, забезпечуючи виконання вимог щодо належного висвітлення інформації про фінансовий стан і дотримання

фінансових нормативів. Ці дії мають на меті підтримання позитивних тенденцій на ринку та забезпечення стабільності за сучасних умов. Загалом, незважаючи на складну ситуацію, страховий ринок демонструє певну стійкість та здатність адаптуватися до нових викликів.

Страхові продукти є важливим елементом в ефективному управлінні різноманітними ризиками приватних осіб та організацій, які можна поділити на страхування життя, медичне, майнове та страхування відповідальності. Кожен вид слугує певній меті та задовольняє конкретні потреби, а також впливає на формування та управління страховими портфелями. Продукти страхування життя, такі як строкове страхування та страхування всього життя, забезпечують фінансовий захист бенефіціарам після смерті страхувальника. Медичне страхування покриває витрати на медичні послуги, починаючи від комплексного покриття і закінчуючи базовим страхуванням від нещасних випадків, яке забезпечує доступ до необхідної медичної допомоги [8].

Страхування майна охоплює страхування для захисту матеріальних активів від таких ризиків, як незаконне заволодіння ним та стихійні лиха, включаючи страхування житла, страхування орендарів та страхування комерційного майна. Страхування відповідальності захищає фізичних та юридичних осіб від юридичних претензій та судових позовів і знижує ризик фінансових втрат. Оптимальний вибір та поєднання цих страхових продуктів є важливим для побудови ефективного страхового портфеля. Це пов'язано з тим, що страхувальники можуть адаптувати покриття до свого індивідуального профілю ризиків та фінансових цілей.

Стратегії управління ризиками відіграють важливу роль у процесі прийняття рішень щодо формування страхового портфеля, сприяючи мінімізації фінансових наслідків від непередбачуваних подій. Ці стратегії включають різні методи, що дозволяють страховикам і страхувальникам ефективно контролювати потенційні ризики [9]. Однією із найважливіших стратегій управління ризиками в страхуванні, що дозволяє зменшити ймовірність значних фінансових втрат, пов'язаних із надмірною концентрацією ризику в одному сегменті є диверсифікація, яка полягає у розподілі страхових зобов'язань і активів між різними категоріями ризиків, секторами або продуктами, що знижує загальний ризиковий профіль страхового портфеля. Диверсифікація базується на тому, що різні ризики мають різну ймовірність виникнення та по-різному впливають на результати діяльності компанії [9].

Стратегії диверсифікації включають поділ зобов'язань між різними видами страхових продуктів (страхування життя, здоров'я, майна, відповідальності і т. д.), географічне розширення і зміна клієнтських сегментів. Кожен з цих підходів забезпечує унікальний ефект, який знижує ймовірність концентрації ризиків і підвищує стабільність доходів в довгостроковій перспективі. Диверсифікація у страхуванні – це багатовимірна стратегія, що включає кілька основних видів, які дозволяють ефективно розподіляти ризики та стабілізувати результати діяльності компанії [7]. Одним із важливих підходів є продуктова диверсифікація, яка передбачає збалансоване поєднання різних страхових

продуктів у портфелі, включаючи страхування життя, майна та відповідальності. Такий підхід дозволяє компанії зменшити залежність від окремих видів страхування та мінімізувати ризики, пов'язані з певними категоріями. Географічна диверсифікація передбачає розширення діяльності страховика в різних регіонах або країнах. Цей вид диверсифікації спрямований на врахування ризиків, притаманних різним регіонам. Наприклад, деякі країни мають вищий ризик стихійних лих, в той час як інші регіони мають більший політичний ризик. Географічна диверсифікація допомагає страховикам уникнути надмірної залежності від подій в одному регіоні. Головна ідея полягає в об'єднанні споживачів з різними потребами та профілями ризику, таких як фізичні особи, малі та середні підприємства і великі корпорації, що дає змогу уникнути залежності від одного клієнтського сегменту та забезпечити стабільний дохід, оскільки різні групи клієнтів мають різні вимоги до страхових послуг. Комплексне використання всіх видів диверсифікації дозволяє страховикам підвищити стійкість своїх портфелів, адаптуючись до мінливих ринкових умов і зменшуючи вплив окремих ризиків на загальний фінансовий результат.

Стратегія контрольованого утримання ризиків та адаптивного моніторингу є доцільною, коли компанія свідомо приймає певні ризики, а вартість передачі ризиків перевищує потенційні втрати. Це дозволяє організації контролювати ризики та підвищувати потенційну прибутковість. Крім того, постійний моніторинг і регулярна переоцінка факторів ризику є важливими елементами управління портфелем. Такі інструменти, як аналіз сценаріїв і стрес-тестування, можуть бути використані для виявлення вразливих аспектів портфеля і своєчасного внесення коректив у стратегію, тим самим підвищуючи стійкість компанії перед обличчям динамічних ринкових змін.

Оцінка ризиків у страхових портфелях передбачає всебічний аналіз факторів, що можуть впливати на фінансову стабільність і ефективність портфеля. Для цього потрібен комплексний підхід, який враховує як внутрішні, так і зовнішні елементи ризику, зокрема зміни в регуляторному середовищі, ринкові умови та макроекономічні фактори. Одним із ключових аспектів є ідентифікація потенційних ризиків, пов'язаних із різними видами страхових продуктів. Сюди входять ризики андеррайтингу, частота та тяжкість страхових випадків, а також операційні ризики, що можуть виникати внаслідок помилок в адмініструванні та обробці полісів. Розуміння цих ризиків дозволяє приймати обґрунтовані рішення щодо структури страхового покриття та визначення тарифів на страхові премії. Для оцінки потенційного впливу ризиків на портфель застосовуються кількісні методи, зокрема ймовірнісний аналіз та моделювання сценаріїв.

Такі інструменти, як Value-at-Risk (VaR), надають страховикам можливість оцінити потенційні збитки за різних несприятливих сценаріїв. VaR дозволяє, наприклад, з певною ймовірністю визначити максимальну суму можливих збитків за певний період часу в разі різкої зміни ринкових умов або великої виплати за страховими випадками. Ця оцінка дає змогу зрозуміти, скільки капіталу потрібно виділити для покриття своїх збитків, зберігаючи стабільність

і не знижуючи прибутковості. Постійний моніторинг ризиків є важливим компонентом управління портфелем, полягає не тільки в аналіз існуючих ризиків, а й у відстеженні потенційних за умов мінливої ринкової кон'юнктури. Сучасні загрози, такі як зміна клімату, кібер та воєнні ризики, стають все більш важливими для страхового сектору. Зміна клімату може призвести до збільшення кількості кейсів від стихійних лих, таких як урагани, повені та лісові пожежі, що вимагатиме від страховиків вжиття додаткових заходів з управління ризиками та більш ретельного резервування. Кіберризики, пов'язані з атаками на ІТ-системи, витоком даних і кіберзлочинністю, є новими і зростаючими загрозами, які також вимагають спеціальних стратегій захисту, таких як кіберстрахування, інвестиції в захист даних і постійний моніторинг кібербезпеки. Кіберстрахування набуває важливості для суб'єктів, які прагнуть захисту від фінансових втрат в результаті кіберінцидентів.

Воєнні ризики становлять ще один виклик для страхового сектору. Військові конфлікти та геополітична напруженість мають значний вплив на економічну стабільність, призводячи до збитків від руйнування інфраструктури, зниження вартості активів та інших прямих і непрямих наслідків. Для управління цими ризиками страховикам слід впроваджувати спеціальні страхові поліси та перестраховування, щоб пом'якшити потенційний вплив таких подій на свою діяльність. Крім того, військові дії створюють нові ризики для ланцюгів постачання, політичної стабільності та підвищення попиту на страхування від тероризму.

На (рис. 1) представлено та узагальнено стратегії та методи управління страховим портфелем, спрямовані на забезпечення ефективності та стійкості страхових операцій.

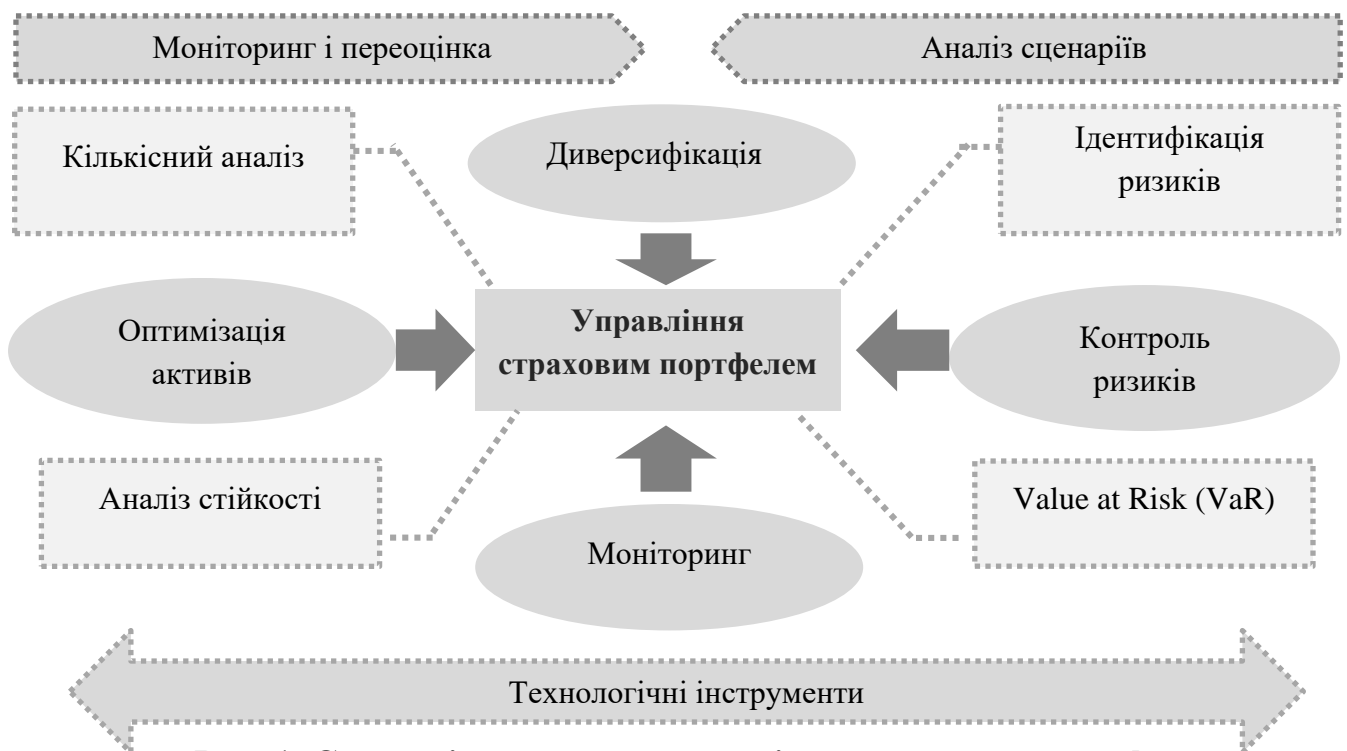

Рис. 1. Стратегії та методи управління страховим портфелем

Примітка: *розроблено авторами.

Ключові підходи, такі як диверсифікація, контрольоване утримання ризиків, стратегічний розподіл активів, а також адаптивний моніторинг і оцінка ризиків, дозволяють страховим компаніям ефективно балансувати між ризиком і прибутковістю, знижуючи вплив непередбачуваних подій на фінансові результати. Адаптуючись до цих змін, страховики забезпечують стабільність та безпеку своїх портфелів, зберігаючи конкурентну перевагу перед новими ризиками. Такий підхід дає змогу страховим компаніям краще відповідати вимогам сучасного ринку і підтримувати фінансову стабільність в довгостроковій перспективі.

Після визначення ключових стратегій і методів управління ризиками важливо звернути увагу на оцінку результатів їхньої реалізації. Аналіз показників ефективності страхових портфелів передбачає оцінку різних індикаторів для вимірювання ефективності та прибутковості. Цей процес допомагає зрозуміти загальний стан портфеля і надає важливу інформацію для прийняття обґрунтованих рішень у майбутньому:

- коефіцієнт збитковості: відношення виплачених страхових відшкодувань до зароблених премій, що дає уявлення про ефективність андеррайтингу;
- коефіцієнт витрат: вимірює операційні витрати відносно зароблених премій, допомагаючи оцінити економічну ефективність портфеля.
- комбінований коефіцієнт: сума коефіцієнтів збитковості та витрат, що вказує на прибутковість; коефіцієнт нижче 100 % свідчить про прибутковість.

Регулярний аналіз цих показників дозволяє своєчасно коригувати стратегії. Відстежуючи ці показники ефективності, можна виявити слабкі місця та можливості для оптимізації при прийнятті рішень щодо страхового портфеля.

Страхові портфелі наразі стикаються зі значними фінансовими проблемами, здебільшого пов'язаними зі складністю та непередбачуваністю катастрофічних ризиків. Однією з ключових проблем є широкі оцінки на кшталт сценарного аналізу, необхідні для моделювання катастроф, які є важливими для управління ризиками, але також становлять значну проблему через свою складність [13]. Така оцінка має вирішальне значення для розуміння багатовимірного розподілу клеймів, який залишається аналітично важкорозв'язаним і вимагає інноваційних підходів до управління ризиками. Розподіл претензій додатково ускладнюється різними факторами, включаючи рішення щодо покриття, просторові та часові характеристики катастроф і вразливість застрахованих активів.

Ця складність посилюється можливістю рідкісних і сильно корельованих витрат у різних місцях, що може значно збільшити ризик фінансового краху, якщо ризики не будуть адекватно диверсифіковані. Щоб вирішити ці проблеми, страховикам необхідно інтегрувати моделювання катастроф із методами стохастичної оптимізації, тим самим покращуючи процеси прийняття рішень щодо страхового покриття. Ця інтеграція не тільки допоможе в управлінні катастрофічними ризиками, але й допоможе в максимізації увігнутих функцій

ризик, що є вирішальним для розуміння та пом'якшення фінансової вразливості, з якою стикаються страховики [13].

Щоб подолати складнощі, властиві сучасній оцінці ризику, важливо використовувати передові методології, які пропонують динамічну адаптивність і точність. Навчання з підкріпленням (Reinforcement Learning [RL]) стає потужним інструментом у цьому відношенні, особливо в оптимізації страхових портфелів. Використовуючи такі методи, як Q-навчання і Deep Q Networks (DQN), які є методами RL дають змогу агентам приймати оптимальні рішення у середовищах, де необхідно знаходити послідовності дій для максимізації винагороди, RL може значно підвищити точність та ефективність оцінки ризиків, дозволяючи страховикам краще орієнтуватися в невизначених середовищах [14]. Крім того, коли RL інтегровано з аналітичними інструментами, такими як моделювання Монте-Карло та алгоритми оптимізації, ефективність стратегій управління ризиками може бути додатково посилена. Ця інтеграція забезпечує більш надійний аналіз шляхом моделювання широкого діапазону сценаріїв та оптимізації процесів прийняття рішень в умовах невизначеності [14].

Критичним компонентом цього підходу є формулювання функцій винагороди, які точно відображають переваги ризику та доходності портфелів, що оцінюються. Таким чином, він гарантує, що моделі RL узгоджуються зі стратегічними цілями страховиків, що призводить до покращення результатів оцінки ризику [14]. Крім того, використання методів градієнта політики може вдосконалити процеси прийняття рішень, пропонуючи страховикам більш деталізовану здатність управляти ризиком шляхом постійного навчання в навколишньому середовищі та відповідного коригування стратегій [14]. У сукупності ці досягнення вимагають переходу до більш складних і гнучких систем управління ризиками, які можуть адаптуватися до мінливого ландшафту невизначеності, з яким стикаються страховики.

У сфері управління страховим портфелем визначення найефективніших моделей оптимізації має вирішальне значення для збалансування ризику та прибутку в різних класах активів. Для створення оптимальних портфелів, які задовольняють конкретні потреби страхових компаній, використовуються різні моделі та методи. Наприклад, використання моделей ринкового ризику та методів оптимізації портфеля, адаптованих до обмежених портфелів, показало значну перспективу в управлінні портфелями комплексного страхування [15]. Ці моделі часто включають складні стратегії для вирішення унікальних факторів нестабільності та ризику, властивих страховим ринкам. Крім того, інтеграція кількісних аналітичних методів полегшує оптимізацію інвестиційних рішень, як показано на прикладах як з інвестиційної, так і з неінвестиційної областей [15].

Використовуючи ці моделі, страховики можуть отримати більш детальне розуміння залежності від ризику та створити портфелі, які ефективно зменшують потенційні збитки. Важливість таких оптимізаційних моделей виходить за рамки теоретичних застосувань, оскільки вони дозволяють страховикам підтримувати фінансову стабільність і ефективно адаптуватися до змін на ринку. Зрештою, безперервний прогрес у методологіях оптимізації має важливе значення для

підтримки мінливого ландшафту управління страховим портфелем, що вимагає постійних досліджень і впровадження передових стратегій.

Тематичні дослідження, що демонструють успішні стратегії страхового портфеля, надають цінну інформацію про ефективні процеси прийняття рішень. У портфелі особистого страхування страхувальники отримують переваги від індивідуальних стратегій, які відповідають їхнім персональним потребам. Наприклад, комплексний план містить страхування життя, здоров'я та майна, що забезпечує повне покриття. З іншого боку, страхові компанії можуть впроваджувати стратегії диверсифікованого страхового портфеля, щоб зменшити ризики роботи в різних регіонах. Яскравим прикладом є багатонаціональна компанія, яка використовує комбінацію страхування відповідальності, майна та страхування від переривання діяльності, щоб захистити свої активи, мінімізуючи фінансовий ризик. Обидва приклади підкреслюють важливість постійної оцінки та коригування страхового портфеля. Такий проактивний підхід дає змогу окремим особам і підприємствам ефективно адаптувати свої стратегії до сучасних фінансових викликів та нових ризиків.

Індивідуальний страховий пакет складається зі страхових продуктів, які індивідуально підібрані відповідно до конкретних потреб, уподобань і фінансового стану страхувальника. Це стратегічне прийняття рішень дає змогу побудувати комплексну мережу безпеки, оптимізувати охоплення та ефективно керувати витратами. Такі портфелі зазвичай містять різні види страхування, такі як страхування життя, медичне страхування, автострахування та страхування житла. Потенційні страхувальники оцінюють свої унікальні обставини, включаючи утриманців, стан здоров'я та вартість активів, щоб визначити страховий продукт, який найкраще підходить для зниження ризику. Стратегії управління ризиками відіграють ключову роль у формуванні індивідуальних страхових портфелів. Розуміючи особисті переваги щодо ризиків і вибираючи правильні страхові продукти, споживачі отримують повний захист від несподіваних подій, включаючи несподівані рахунки на лікування або пошкодження майна. У сучасному сценарії технології та аналітика даних все частіше використовуються для прийняття рішень щодо страхового портфеля, що збільшує можливість порівнювати поліси та визначати найкраще страхове рішення для конкретних потреб.

Структура корпоративного страхування бізнесу — це механізм, який організація використовує для комплексного управління своїми потребами у страхуванні. Ці структури створені для оптимізації управління ризиками та фінансової стабільності, одночасно забезпечуючи дотримання нормативних вимог. Добре структурований корпоративний страховий портфель може сприяти прийняттю ефективних рішень, чітко відображаючи потенційні ризики та можливості їх вирішення. Ця чіткість гарантує, що компанії можуть ефективно розподіляти ресурси та швидко реагувати на зміни ринку.

Висновки. Технологічний прогрес і зміна споживчих очікувань швидко змінюють ландшафт навколо рішень щодо управління страховим портфелем. Аналіз даних став вирішальним для страховиків, дозволяючи їм краще розуміти

ринкові тенденції та вподобання клієнтів. Такий підхід сприяє індивідуалізації страхових портфелів і дозволяє адаптувати страхові продукти до профілю ризику окремих клієнтів. Сталий розвиток також стає важливою тенденцією, з акцентом на екологічні, соціальні та управлінські фактори (ESG). Страховики все частіше інтегрують ці критерії в процеси прийняття рішень щодо свого портфеля, балансуючи між управлінням ризиками та етичними міркуваннями. Такий підхід відображає загальногалузевий рух до принципів відповідального інвестування. Більше того, інновації в індустрії InsurTech докорінно змінюють традиційну модель страхування. Стартапи активно використовують штучний інтелект та блокчейн для спрощення адміністрування полісів та підвищення рівня залученості клієнтів. Ці інновації змушують традиційних страховиків швидко адаптуватися до нових умов, сприяючи зростанню конкурентного середовища. Індивідуальні страхові пропозиції також набувають все більшого значення. Страховики все частіше пропонують індивідуальні продукти, які відповідають унікальним потребам фізичних та юридичних осіб. Ця тенденція відображає загальні зміни в поведінці споживачів, які надають перевагу гнучкості та прозорості у виборі страхових послуг і, відповідно, оптимізаційних процесів в портфелях страховиків.

Ефективне управління страховим портфелем вимагає глибокого розуміння таких факторів, як управління ризиками та показники ефективності. Для побудови сильного та ефективного портфеля важливо точно оцінювати ключові компоненти та розуміти роль технологій, включаючи аналітику даних та інновації InsurTech. Оскільки страховий ринок продовжує розвиватися, постійна увага до майбутніх тенденцій має вирішальне значення для успішного стійкого управління портфелем. Застосовуючи стратегічний підхід, зацікавлені сторони можуть ефективно орієнтуватися на складних ринках і забезпечувати довгострокову цінність своїх страхових портфелів.

Література:

1. Ткаченко Н. В., Водолазська О. А. Дискусійні питання теорії страхового портфеля. *Фінансовий простір*. 2015. №3(19). С. 146–157.
2. Курдаєва О. Роль страхового портфелю у забезпеченні фінансової стійкості страхової компанії. *Науковий блог НаУ «Острозька академія»*. Режим доступу: <https://naub.oa.edu.ua/rol-strahovoho-portfelyu-u-zabezpechenni-finansovo-ji-stijkosti-strahovoji-kompaniji/>.
3. Баранов А. Л. Управління страховим портфелем: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.08. К.: Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана», 2009. 20 с.
4. Баранов А. Теоретичні засади управління страховим портфелем. *Ринок цінних паперів*. 2006. № 3–4. С. 35–38.
5. Дрібноход А. О. Підхід щодо вибору страхового портфеля за цілями страховика. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. 2008. № 635. С. 63–67.
6. Комадовська В. С. Особливості управління портфелем договорів страхування життя. *Світ фінансів*. 2010. № 3. С. 105–116.

7. Журавка О. С. Теоретичні основи формування страхового портфеля. *Бізнесінформ*. 2012. № 5. С. 201–204.
8. Бойко А. О. Оптимізація портфеля страхової компанії на основі застосування операцій перестраховування. *Актуальні проблеми економіки*. 2011. № 1. С. 160–170.
9. Супрун А. А. Управління страховим портфелем як засіб забезпечення фінансової надійності страхової компанії. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2009. Вип. 5. С. 84–94.
10. Національний банк України. Аналіз портфелів страховиків зі страхування життя за 2020–2022 роки. Режим доступу: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/.
11. Національний банк України. Національний банк підбив підсумки роботи страхового ринку. Режим доступу: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu--pivrichchi-2022-roku>.
12. Kuna, S. Reinforcement Learning for Optimizing Insurance Portfolio Management. 2024. Режим доступу: africansciencegroup.com/index.php/AJAISD/article/view/152.
13. Pfaff B. Financial risk modelling and portfolio optimization with R. Wiley, 2016. 448 p.
14. Mun J. Modeling risk: Applying Monte Carlo risk simulation, strategic real options, stochastic forecasting, and portfolio optimization. Wiley Finance, 2006. 1112 p.

References:

1. Tkachenko, N. V., Vodolazskaya, O. A. (2015). Discussion issues of the theory of insurance portfolio. *Financial space*, no. 3(19), pp. 146–157. [in Ukrainian].
2. Kurdaieva, O. The role of the insurance portfolio in ensuring the financial stability of the insurance company. Scientific blog of the National University of Ostroh Academy. Retrieved from <https://naub.oa.edu.ua/rol-strahovoho-portfelyu-u-zabezpechenni-finansovoji-stijkosti-strahovoji-kompaniji/> (accessed 17/10/2024). [in Ukrainian].
3. Baranov, A. L. (2009). Management of the insurance portfolio: PhD in Economics: 08.00.08. Kyiv: State higher educational institution. 'Kyiv National Economic University named after V. Hetman. 20 p. [in Ukrainian].
4. Baranov, A. (2006). Theoretical foundations of insurance portfolio management. *Securities market*, no. 3–4, pp. 35–38. [in Ukrainian].
5. Dribnokhod, A. O. (2008). Approach to the choice of insurance portfolio according to the goals of the insurer. *Management and entrepreneurship in Ukraine: stages of formation and problems of development*, no. 635, pp. 63–67. [in Ukrainian].
6. Komadovska, V. S. (2010). Peculiarities of managing a portfolio of life insurance contracts. *World of Finance*, no. 3, pp. 105–116. [in Ukrainian].
7. Zhuravka, O. S. (2012). Theoretical foundations of insurance portfolio formation. *Businessinform*, no. 5, pp. 201–204. [in Ukrainian].
8. Boyko, A. O. (2011). Optimization of the insurance company portfolio based on the use of reinsurance operations. *Actual Problems of Economics*, no. 1, pp. 160–170. [in Ukrainian].

9. Suprun, A. A. (2009). Insurance portfolio management as a means of ensuring the financial reliability of an insurance company. *Actual problems of development of the region's economy*, no. 5, pp. 84–94. [in Ukrainian].
10. National Bank of Ukraine. Analysis of life insurance insurers' portfolios for 2020-2022. Retrieved from https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/ (accessed 17/10/2024). [in Ukrainian].
11. National Bank of Ukraine. The National Bank summed up the results of the insurance market. Retrieved from <https://bank.gov.ua/ua/news/all/natsionalniy-bank-pidbiv-pidsumki-roboti-strahovogo-rinku-u-pershomu--pivrichchi-2022-roku> (accessed 17/10/2024). [in Ukrainian].
12. Kuna, S. Reinforcement Learning for Optimizing Insurance Portfolio Management. Retrieved from: africansciencegroup.com/index.php/AJAISD/article/view/152. (accessed 14/11/2024).
13. Pfaff, B. (2016). Financial risk modeling and portfolio optimization with R. Wiley. 448 p.
14. Mun, J. (2006) Modeling risk: Applying Monte Carlo risk simulation, strategic real options, stochastic forecasting, and portfolio optimization. Wiley Finance. 1112 p.

Annotation

Ponomarenko O. V., Yasynskyi O. R.

Optimization of insurance portfolio in the face of current financial challenges

In the context of current economic and social challenges, particularly the ongoing hostilities in Ukraine, there is an urgent need to reassess and optimize insurance portfolios to address emerging risks and shifts in the demand for insurance services. Military operations have significantly heightened uncertainty, notably in terms of physical damage, threats to life, health, and property, as well as the instability of the national financial system. Insurers are confronted with the critical challenge of adapting their portfolios to these new conditions to ensure financial stability and adequately meet clients' demands for reliable risk protection. The primary objective is to achieve a balance between portfolio diversification, risk mitigation, and maintaining the insurer's solvency amidst financial challenges and transformational processes.

The article examines the process of insurance portfolio formation within the current financial environment, which is characterized by heightened uncertainty and risk. Emphasis is placed on the critical importance of making strategic decisions regarding the structure of the insurance portfolio to ensure the financial security of individuals and organizations. Key aspects, influencing factors, and innovative trends that shape contemporary approaches to insurance portfolio management are analyzed.

The study consolidates strategies and optimization methods aimed at enhancing the efficiency and resilience of insurance operations. Particular attention is given to the significance of meticulous risk management, the strategic allocation of insurance products, and the integration of technological solutions to support data-driven decision-making. The findings underscore the necessity of a comprehensive understanding of risk factors, rigorous assessment of performance metrics, and the adoption of advanced technological tools to construct robust and sustainable insurance portfolios.

Key words: *insurance portfolio, optimization, risk, diversification, innovation, underwriting, reinsurance, challenges.*